

Fra Jerusalem til Babylon

Daniel 1

"Gud gav disse fire unge mænd forstand og indsigt i al slags skrift og visdom. Og Daniel forstod sig på alle slags syner og drømme"
(Dan 1,17).

Hovedtanke

Guds historie med Daniel peger på, at man kan være i Babylon, uden at være fra Babylon.

Introduktion

Hvor der er meget lys, er der også meget skygge. Hos Daniel ser vi meget lys, men ingen skygge. Havde Daniel virkelig ingen svagheder? Vi får ingen information om dem. Motiverer sådanne beretninger, eller stiller de for store krav?

"Trofast som en Daniel efter Herrens bud
i den største nød vær børn af vores Gud.

Kor: Vær trofast som en Daniel, om så du ene står.
Turde være et Guds barn, så længe verden står.

Stærke mænd fulde af lys vil måske ej bestå,
vover ej Gud til ære ind i døden gå.

Dog som en Daniel, der holder Herrens hånd,
kan du i tro på Herrens ord modstå verdens ånd.

Og i stridens fare med Kristus slår vi lejr!
Satan må dog falde snart! Det er vores sejr."

Denne "åndelige kampsang" fra 1873, skrevet af den amerikanske metodist Phillip Paul Bliss, stilles stadig til rådighed (i det tysksprogede område) af en kristelig portal for børnegudstjenester. Ville du anvende denne sang? Alle strofer? Eller som gendigtning? Hvordan skulle sådan en se ud?

Daniel og hans venner er helt bestemt troshelte, der gør indtryk. Men vi må ikke glemme, at den sande helt i Daniels Bog er Gud selv. Når verdenshistorie og livshistorie krydser hinanden, er Gud til stede. Det er ham, der skaber udveje i kaotiske situationer og giver evner til særlige opgaver.

Guds overhøjhed

Dan 1,1-2

Hvordan demonstrerer Nebukadnesar guden Marduks angivelige overlegenhed?

Til fordybelse

Gud gav kong Jojakim i Nebukadnesars vold. Det var i sidste ende ikke den hedenske herskers krigskunst, der førte til sejren, og heller ikke den judæiske konges utilstrækkelige taktik, der førte til nederlag. Gud skabte historie. Var Nebukadnesar klar over dette? Sikkert ikke (endnu). Havde Jojakim fattet dette? Vi ved det ikke. I dag forstår vi den gamle historie ved guddommelig udlægning. Men hvordan går det os, når vi kommer i klemme?

*"Der regeres," siger den reformerte teolog Karl Barth aftenen før sin død den 10. december 1968. "Ja, verden er mørk ... Nu bare ikke hænge med ørene! Aldrig! For der regeres, ikke blot i Moskva eller i Washington eller i Beijing, men der regeres, og netop på jorden, dog helt oppefra, fra himmelen" (Eberhard Busch, *Karl Barths Lebenslauf*, Zürich 2005, 51).*

Til eftertanke

"Så kast da al din smerte / på Herrens stærke magt, / og håb, o, håb mit hjerte, / vær trøstig uforsagt! / Du er dog ej den herre, / som alting råde bør; / Gud monne sceptret bære, / og alting vel han gør" (Adventistkirkens salmebog, nr. 73, 6). "Alting vel"? Det siger Paul Gerhardt, selv om han var hårdt ramt af skæbnen.

Til anvendelse

"Hvad ville De gøre, når De kunne regere det nye år? Jeg ville sandsynligvis tilbringe de første nætter søvnløse af bare befippelse for derpå i dagevis at fortabe mig ængsteligt og småligt i helt dumme, egoistiske planer. Men så – forhåbentlig – le højt og til sidst bede den kære Gud stille om, at han på sin guddommelige måde selv skaber det nye år." (Joachim Ringelnatz)

Tro under pres

Dan 1,3-7

Hvad er målet for "babylonsk" opdragelse og uddannelse?

Baggrund

De hellige kar fra templet i Jerusalem står nu i templet for Marduk i Babylon. Det er tydeligt hvis gud, der har sejret. Men Nebukadnesar overlader ikke sit riges fremtid til sin egen gud. Han er konsekvent angående sin strategi. Han vil benytte sig af det besejrede lands intelligente mennesker. Målet med den treårige uddannelse er, at de udvalgte unge mænd skal tjene kongen. Guds børn skal gøres til tjenere for fyrsten. Navneskiftet angiver, hvem der nu er deres ejer. Det er ikke blot en ære at spise fra kongens bord. Nydelse af den mad, som var helliget Babylons guder, ville signalisere en accept af det babylonske tilbedelsessystem.

Til fordybelse

Et besøg i den tidligere nazistiske "Ordensburg Vogelsang" i Eifelområdet viser, hvordan man i fascismen satte den babylonske tankegang på spidsen. Unge mænd hjernevaskedes i tre år, så de ved deres indsats i Østeuropa " fungerede " uhyre grusomt.

Efter tre års internatophold i DDR blev en ung kristen af en bedømmelseskommission spurgt om, hvorfor den socialistiske uddannelse hos ham var slået fejl. Dermed var hans karriere i industrien ødelagt. De ansvarlige var først og fremmest interesseret i kandidaternes tankegang.

Graden af det pres, der udøves, er forskellig. Uddannelsens mål er dog den samme: Samvittigheden skal gøres føjelig for at kunne tjene "kongen" uindskrænket.

Til anvendelse

Er denne problematik helt ukendt i et demokrati?
Hvor risikerer vi at tilpasse os uhensigtsmæssigt nu til dags?

Til eftertanke

"Hjernevask får tanker til at krympe" (Peter E. Schumacher, skribent, 1941-2013).

Fast beslutsomhed

Dan 1,8-16

Få hvilken måde viser Daniels trofasthed og visdom sig?

Baggrund

Vers 8 (aut. overs. 1948) begynder med et – *Men*. Der er en, der ikke lader sig rive med af den fremherskende mening. Man kunne berøve Daniel sit hjemland og tage hans navn fra ham. Man kunne stille ham en storslået karriere i udsigt. Men der er en, der bevarer sit hjerte og omsætter sin beslutning – lydighedsnægtelse af samvittighedsgrunde. Hvor fik han sin standhaftighed fra? Opdragelse? Karakter? Mirakel?

For anden gang i Dan 1 forekommer udtrykket *Gud gav [ty.] (da. Gud lod)*. Daniel kunne ikke gøre for, at han var landet i Babylon. Det var ikke hans plan at komme til det kongelige hof. Gud satte ham på denne plads og lader et indflydelsesrigt menneske krydse hans vej. At denne møder ham med forståelse har sikkert en forhistorie. Når der kommer et velvilligt ekko tilbage, kan kaldet ikke have været anmassende. Daniel viser forståelse for den vanskelige situation, som han bringer sine overordnede i og foreslår en prøvetid.

Daniel taler som fange, der kan være lykkelig over ikke at være anbragt i en lejr. Kunne hans opførsel så ikke forekomme utaknemmelig? Men Daniels velovervejede og fornemme optræden åbnede døre. Gud lod ikke sin trofaste ven i stikken.

Til anvendelse

Det hjælper, når man fra begyndelsen bekender kulør. Endnu bedre er det, når man gør det venligt.

Hvor har jeg mødt overraskende forståelse for min tro?

Til eftertanke

Hvordan adskiller trofasthed og konsekvens sig fra stædighed og fanatisme?

Lydefri og vis

Dan 1,4

Hvornår fører elitetænkning ind i en blindgyde?

Baggrund

Det ser ud til, at kun mageløse mænd matcher Babylons mageløse bygninger. Kongen holder sig fra almindelige mennesker. Hvad med dem, der ikke opfylder forventningerne? Begrænses eller forhindres mennesker med handicap i samfundet?

Til fordybelse

Efter 1933 trængte åndelig gift helt ind i Nazirigets matematikundervisning: "Bygningen af en psykiatrisk anstalt koster 6 mio. rigsmark. Hvor mange parcelhuse, der hver koster 15.000 rigsmark, kunne man have bygget for samme beløb?" (Adolf Dorner, hg., *Mathematik im Dienste der nationalpolitischen Erziehung*, Frankfurt 1935, 42).

Dette er den sidste umenneskelige konsekvens. Er der også næstsidste konsekvenser, der mangler medmenneskelighed?

Til anvendelse

Tyskland har meget at indhente, når det drejer sig om at omgås mennesker med handicap sammenlignet med visse europæiske naboer. Men der er lys forude. F.eks. er børn med handicap siden 1986 blevet undervist sammen med ikke-handicappede på Matthias-Claudius-Skolen i Bochum, der fik udmærkelsen: "Deutscher Schulpreis 2018". Det koster flere penge og mere uddannelse. Der er ca. 23 børn i klassen (hvoraf 6 har særlige behov). De undervises individuelt af to lærere og en specialpædagog.

Det kristne menneskesyn stod fadder: Ingen må udelukkes. Senest i tredje klasse "knækkes koden" hos børnene: Alle er forskellige, alle har deres eget tempo, alle er værdifulde.

Eliteskoler har selvfølgelig også deres berettigelse. Det er logik for perlehøns, at ikke alle er lige egnede til en bestemt opgave. Medarbejdere skal vælges omhyggeligt. Ingen, der tester ansøgernes evner og færdigheder, må mistænkes for at have en babylonsk tankegang.

Til eftertanke

Suppler med egne positive erfaringer: Inklusion – en menneskerettheds siden 2009; Paralympics; modeopvisning for handicappede ("Catwalken giver vinger") ...

Den afsluttende prøve

Dan 1,17-21	Hvordan kan trofasthed over for Gud være en hjælp til at klare "verdslige" opgaver bedre?
Baggrund	Daniel og hans venner bestod den afsluttende eksamen med fremragende resultat. Deres over gennemsnitlige præstation skyldtes ikke det babylonske skolesystem. For tredje gang i Dan 1 anvendes udtrykket <i>Gud gav</i> . Undertiden stilles mennesker af Gud overfor en ekstraordinær opgave (v. 2). Men han efterlader ingen alene (v. 9). Sommetider giver han specielle evner i særlige situationer (v. 17).
Til fordybelse	Kandidaterne viser sig at være ti gange klogere end deres modkandidater. Tallet antyder det fuldkomne. De ti Bud – et ellefte var unødvendigt. Ti plager – og Guds folk var endelig fri. De ti brudepiger – hele menigheden. Ti gange klogere – virkelig klog. På tysk har man et modstykke i en person man kalder "Neunmalkluger" (ni-gange-klog) – en Besserwisser (som nu også er indgået i dansk sprogbrug), som tror, at han ved bedre. "'Neunmalkluge' mennesker bør roses for én intelligenspræstation: Når de på en eller anden måde kan klare at nå frem til deres egen forvirring" (Markus M. Ronner, teolog).
Til anvendelse	Hvornår fik jeg inspiration som lyn fra en klar himmel i en vanskelig situation, hvor jeg på denne måde oplevede Guds hjælp? Hvordan forvandles viden til visdom?
Til eftertanke	"Kun hvad vi tror, ved vi med sikkerhed" (Wilhelm Busch, 1832-1908)

Daniel blev der ...

Dan 1,21

"... himle selv forgå af ælde, / men i grundfast guddomsvælde / evig du består." (N.F.S. Grundtvig, 1836)

Baggrund

"Kong Kyros' første regeringsår (år 1) er året, som i Ezra 1,1-3 beskrives som jødernes frigivelse og tilbagevenden fra det babylonske fangenskab. Det nåede Daniel at opleve! Han var nok for gammel til at tage den lange vej på sig og vende tilbage. Men han fik at se, hvordan Gud opfyldte løfterne fra 5 Mos 30,1-5 og Jer 25,11ff.; 29,10. Og hvor mange konger havde han ikke oplevet: Nebukadnesar, Amel-Marduk, Neriglissar, Labashi-Marduk, Nabonid, Kyros og dertil vicekongerne Belshassar og Dareios! Han var blevet nybabylonier, meder, perser. På hans tid levede den persiske religionsstifter Zarathustra, de kinesiske religionstiftere Konfutse og Lao-Tse samt de græske filosoffer Thales og Pythagoras. Blandt jøderne var Jeremias og Ezekiel hans samtidige. Denne tid, som var tæt pakket af religiøs, filosofisk og politisk op- og gennembrud, omgærder vores lille vers, og sidst, men ikke mindst, inkluderer det hele Daniels righoldige liv selv!

Måske giver Gud med dette lille ord en særlig ledetråd. Ifølge Dan 12,13 står Daniels budskab fast indtil verdens ende og det evige liv" (WStB, *Daniel*, Wuppertal 1986, 90).

Til eftertanke

"De mægtige kommer og går,
og alle minderne falder.
Kun den bliver, der på Guds ord står.
Det sikreste sted i hver en alder."
(Leben aus der Quelle 111,4)

Resumé

Gud skaber verdenshistorie, men har også omsorg for den enkeltes skæbne.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

1 I hvilke situationer taler mennesker om "skæbnen"?

Dan 1,1-2

2 "Der regeres" (Karl Barth).

Hvornår er politiske omvæltninger skæbne, og hvornår resultater af utilstrækkelighed?

Dan 1,3-7

3 Hvad er målet med "babylonsk" uddannelse?

Hvordan kommer troende under pres i dag?

Dan 1,8-16

4 Hvad i Daniels adfærd gør indtryk på jer?

Hvad er forskellen på principfasthed og fanatisme?

Dan 1,17-21

5 Daniels trofasthed blev belønnet, men andre troende oplevede det ikke.

Hvad er jeres reaktion på det?